

HERINNERINGEN AAN HERMAN STRATEGIER

Albert de Klerk

WOENSDAG 28 SEP-
tember 1988

Vandaag kreeg ik een telefoontje van Riet Strategier, die me vertelde dat het erg achteruit ging met Herman.

Er kwam toen ook ter sprake, of ik tijdens de uitvaartmis het orgel wilde bespelen. Ik zou niets liever doen dan mijn vriend Herman vaarwel zeggen, zonder woorden, maar met mijn muziek.

Het trof wel heel ongelukkig, omdat ik de dag daarna naar Denemarken moest vertrekken om te jureren bij een Orgelconcours in Odense.

Ik kreeg Herman, met wie ik vele jaren zo bijzonder heb samengewerkt, zelf nog aan de telefoon. Het was ons afscheid.

Hij sprak met dankbaarheid over zijn gelukkig leven met zijn gezin en de vreugde en erkenning die hij had ondervonden met zijn compositorisch werk.

Naar aanleiding van de uitvaartmis had hij het over het beperkte orgeltje in de parochiekerk, maar toch wilde hij graag dat ik, met deze sobere middelen, er iets moois van zou maken.

Het lijkt een koude communicatie, om met een stervende door de telefoon te spreken, maar we waren beiden heel bijzonder met elkaar verbonden, ook al door de levende stem.

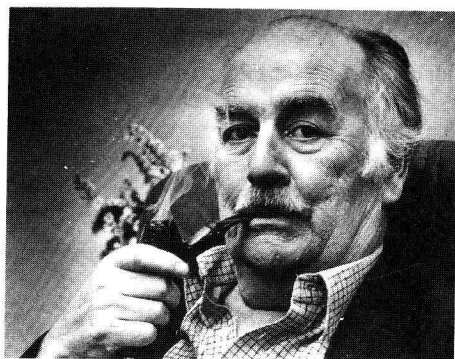
A-Dieu! was ons laatste woord.

Om terug te denken aan mijn contact met Herman Strategier zou ik liever geen opsomming willen maken van het vele dat hij heeft gecomponeerd in zijn leven. Zo'n catalogoog is wel elders te bekomen.

Ik wil echter proberen om enige belangrijke momenten in herinnering te brengen, momenten die in ons beider leven van betekenis zijn geweest.

Toen Jan Mul te Arnhem als soldaat in 1940 in krijgsgevangenschap was, bedacht hij dat er in deze stad een zekere Herman Strategier woonde, met wie hij graag wilde spreken.

Van achter het prikkeldraad wist hij listig een briefje naar buiten te smokkelen en kort daarna stond Herman voor de man, die later zijn vriend zou worden.

J. Herman Strategier
* Arnhem, 10 augustus 1912
† Doorwerth, 26 oktober 1988

Het eerste contact was op bijzondere wijze tot stand gekomen. In die oorlogsjaren is Jan Mul niet bij de pakken gaan neerzitten. Thuisgekomen in Overveen heeft hij met zijn frisse voortvarendheid en zijn rijkdom aan initiatieven Herman uitgenodigd om te samen met Albert de Klerk een driemanschap te vormen.

De naam van ons gezelschap was al spoedig gevonden en de aanleiding tot onze eerste publicatie volgde in 1942

Alle drie waren we nauw verbonden met onze leraar, en ons voorbeeld, Hendrik Andriessen, die in dat oorlogsjaar zijn 50e verjaardag vierde en wel in het gijzelingenkamp te Vught.

Het was voor ons van grote betekenis dat Andriessen zou voelen dat we bijzonder met hem meeleeften.

We componeerden tesamen een Mis voor drie gemengde stemmen en orgel, die we noemden "Missa Trium Puerorum", naar de drie jongelingen in de vuuroven, waarvan het boek Daniël verhaalt.

Op een gemeenschappelijk thema, het "Te Deum"-motief, schreef Jan Mul de hoekdelen, Kyrie en Agnus Dei, Herman Strategier het Gloria en schrijver dezes de Sanctus en Benedictus.

De naam "Trium Puerorum" was geboren en onder deze titel gingen we gezamenlijk kerkmuziek componeren, voor uiteenlopende bezettingen, zowel voor de St. Jan in den Bosch als voor een eenvoudig dorpskoortje, en ieder die in ons werk geïnteresseerd was, kon een abonnement nemen op onze "copieën".

Er kwamen vele verzoeken van onze "klanten" met de merkwaardigste opdrachten, extra geschreven voor hun situatie.

De muziek moest gecalligrafeerd en vermenigvuldigd worden. Jan Mul kende iemand in Amsterdam die heel fraai muziek kon tekenen en ook kans zag om ons werk te verspreiden.

Dit was het begin van uitgeverij Annie Bank, die voor ons een gouden hulp was in onze activiteiten.

Toen in september 1944 de aanval op Arnhem kwam, vluchtte Herman met zijn gezin naar het westen en werd liefdevol opgenomen in het huis van de familie Mul.

Toen de hongerwinter aanbrak, werd het steeds moeilijker om in de steden aan voedsel te komen.

Op het platteland ging dat soms wel beter.

Eén van mijn leerlingen, Jan Wesselingh, woonde in Hazerswoude, waar zijn vader, naast het boerenvak, zijn hart had verpand aan de muze.

Hij dirigeerde het kerkkoor, zong met z'n kinderen en zijn stevige knuisten haalden muziek uit het klavier.

Zoon Jan was de aanleiding om eens een bezoekje te brengen aan de boerderij.

Met de fiets togen we met hongerige magen naar het land van melk en honing.

We werden door „Oom Jan" en "Tante Bertha" met open armen ontvangen. Ook Herman Strategier en Jan Mul hebben deze weg gevonden.

Hoe heerlijk was het om daar met de familie muziek te maken en dan met een volle maag. Door dit musiceren vergaten we even de ellende van de oorlog.

Bij bijzondere gelegenheden begon de pen van Herman weer danig te stromen, en zo ontstonden daar de meest spontane muziekjes, die nat van de pen, meteen werden uitgevoerd.

Die verbondenheid met de Wesselinghen is altijd gebleven, tot op de dag van vandaag.

Vader en Moeder zijn inmiddels gaan hemelen, maar wij hebben ze met onze liederen en orgelspel uitgeleide gedaan.

Na de oorlog kreeg ieder van ons veel te doen.

Jan Mul componeerde zijn *Propria* voor alle zondagen van het kerkelijk jaar.

Herman gaf lessen in harmonie en contrapunt aan de R.K. Kerkmuziekschool in Utrecht, maar vond steeds tijd, om naast de zorg voor zijn gezin, de muziekpen op te nemen, waardoor in deze periode vooral de kerkmuziek waardevolle werken rijker is geworden.

Toen hij in deze tijd zijn oratorium "Koning Swentibold" schreef, was, na de première in Maastricht, de volgende uitvoering in Haarlem met "Koor Katholiek Haarlem". Op verzoek van de leden van dit koor werd het werk nogmaals uitgevoerd en met groot succes.

Tussendoor hebben de drie jongelingen nog een gemeenschappelijk werk geleverd met een driedelige bundel Nederlandse liederen onder de titel "Ons Volkslied".

Ieder van ons schreef een begeleiding die zodanig was, dat ze niet alleen als ondersteuning van de zang diende, maar tevens als pianowerkje door een amateur kon gespeeld worden.

Het was dan ook muziek om te zingen en te spelen.

De teksten waren kritisch bekeken door onze vriend Harry Prenen en Frans Mandos maakte bij elk lied een treffende illustratie. Deze verzameling werd schitterend uitgegeven bij "De Toorts", tot vreugde van vele liefhebbers.

In 1952, bij de 60e verjaardag van Hendrik Andriessen, waren de drie vrienden weer present in de Haarlemse Sociëteit Teisterbant en boden hun meester een driedelig orkestwerk aan onder de titel "El sombrero de Tres Picos" of vertaald "Het driepiekijs Steekje".

In mijn opsomming van de muzikale en vriendschappelijke contacten, ben ik natuurlijk zeer onvolledig, maar ik hoop dat deze regels toch een beeld geven van een bijzondere vruchtbare periode voor de Nederlandse kerkmuziek.

Inmiddels zijn er vier weken verstreken. Na mijn thuiskomst nam ik contact op met Doorwerth, waar Herman aan de telefoon zei, dat hij het bijzonder fijn zou vinden als ik hem een bezoek wilde brengen.

Dit definitieve afscheid, op de dag van zijn overlijden, heeft ons beiden zeer aangegrepen.

We spraken over zijn Requiem-Mis in het kerkje van Doorwerth, en het idee dat ik als organist er bij zou zijn, maakte hem gelukkig.

De muziek van Herman Strategier zal nog lang blijven leven in de harten én de stemmen én de vingers van hen die hem zo bewonderen.